

«Маннайгы кинигэбит - Букубаар, баһыба!»

Буолар кэмэ: олунньу 15 күнэ, 11 ч.

Учуутал: Заболоцкая А.И.

Сыала: Дорҕооннору, букубалары хатылааһын, билиилэрин ханытыы; оҕолору билиигэ угуйарга, биир кэрдийи түмүктээн кэлэр үрдэллэргэ дылуһарга усулуобуйа тэрийии.

Кыттыыны ылаллар: 1 кылаас оҕолоро, төрөшпүттэрэ.

Туттуллар матарыйаал: оҕолор эрдэттэн уруһуйдаабыт «Бастакы букубаар» уруһуйдарын быыстапката, презентация, букубаар, саха тыла кинигэ тастарын уруһуйа, цветной харандаас, лиис

Уруок хаамыыта:

Учуутал: Үтүө күнүнэн, күндү оҕолор, төрөшпүттэр! Бүгүн биһиэхэ үөрүүлээх күн. Биһиги букубалары барытын үөрэттибит, аахтыбыт, суруйдубут. Онно биһиэхэ маннайгы кинигэбит «Букубаар» көмөлөстө. Бүгүн Биһиги оҕолорбут бастакы ситиһилэрин, кыайыларын бэлиэтээн «Букубаарбытыгар» махтанар күнмүт.

- Билигин кылааска ыңгырыабын маннайгы кылаас үөрэнээччилэрин.

(Оҕолор кылааска киирэн миэстэлэригэр олороллор)

- Оҕолоор, Букубаарбытын бары ыңгыраххайын эрэ?

Бары: Букубаар! Букубаар! Букубаар!

Букубаар: Дорооболорун, күндү оҕолор, убаастыбыллаах төрөшпүттэр! Мин эһиги ааҕар, суруйар буолбуккутунан, букубаларбын барытын билбит үөрүүгүтүн үллэстэ, эбэрдэли кэлиим.

Учуутал: Букубаар - кэпсээнэ элбэбэ, ойуута кэрэтэ. Бу тураллар кэрэ букубалар; А-лар, Б-лар... Букубаартан сабаламмыта маннайгы аабыыбыт, суруйа үөрэниибит.

Букубаар: Оҕолоор, мин доҕоттордоохпун. Билсиэххитин баҕарабыт?

Эһиил, 2-с кылааска үөрэнэ киирдэххитинэ билиигитинэн көрөн учууталлар эһиэхэ сыана туруоруохтара. Уруокка учууталы болҕойон истэр, уруоктарын кичэйэн үөрэтэр оҕолор хас сыананы ылыахтара?

Оҕолор: 5

Букубаар: Саамай сөп! Билсэн кэбиһин 5 сыананы кытта.

«5» сыана киирэр, дорооболоһор:

- Күндү оҕолор, учууталгыт этэрин куруук болҕойон истэр, эппитин кичэйэн толорор буолаарын. Оччоҕо мин эһиэхэ саамай эрэллээх доҕоргут буолуоҕум. Мин сүрэхэҕи, атаахтыыр, уруктарың көтүтэр, хойутуур оҕолору олох сөбүлээбэппин. Мин урукка болҕомтолоохтук олоҕор, мениктээбэт үөрэнээччилэри сөбүлүүбүн. Этин эрэ оҕолоор, ким учуутал этэрин кичэйэн истиэҕэй? Ким урукку куруук сүрэхэҕи эбэҕэй ааҕаҕай? Ким үөрэхин көтүппэҕэй кэлиэҕэй?

Бу кэмнэ «2» сыана киирэн кэлэр.

Учуутал: уай, бу «2» сыана тийэн кэллэ дии. Биһиги эйигин ынырбатахпыт ээ. Туохха кэлин?

«2» сыана: Миигин ким да сөбүлээбэт, бары миигиттэн куоталлар. (Ытаабыта буолар) Эһиэхэ мениктиир, урукка табаарыстарыгар мэхэйдиир, уруктарың аахпат оҕолор бааллар дуо? Мин оннук оҕолору көрдүүбүн, оннук оҕолорго сыстабын липучка курдук, олох арахсыбаппын. (оҕолорго баран сыстанны сатыыр)

Учуутал: Биһиги оҕолорбут бары ааҕаллар, суруйаллар, урукка хойутаабаттар, мениктээбэттэр.

«2»: - Мин ону билбэппин. Дьэ эрэ, төһө үчүгэйдик “Букубаары” үөрэппикит бэрэбиэркэлээн көрүөм.

Учуутал: Чэ, сөп. Мин ыйытыам, эн иһит. Оҕолор, мин тугу ыйытарбың өйдөөн истин уонна илиигитин уунан эппиэттээн.

- Бу туох бэлиэлэрэй? (доҕоон бэлиэлэрин көрдөрөр)
- Саха алфавитыгар хас букуба баарый? (40)
- Хас дифтонг баарый? (4)
- Хас кылгас аһаҕас дорҕоон баарый? (8)
- Хас үһүн аһаҕас дорҕоон баарый? (8)
- Ханник аһаҕас дорҕоону бэлиэтиир нууччалыттан кирибит букубалар баалларый? (е,ё,ю,я)
- Ханник бүтэй дорҕоону бэлиэтиир букубалар нууччалыттан кирибиттэрэй? (ж,з,ш,щ,ф,в,ц)
- Дорҕоону бэлиэтээбэт ханник букубалар баалларый? (ь,ъ)
- Бу ханник букубаларый? (Б,б)
- Бу ханник букубаный? (һ) тоҕо соҕотоҕуй? (кириттэн саҕаланар тыл суох)
- Бу ханник сурук бэлиэлэрэй? (точка) Кини ханна турарый? (эти кэннигэр) Сөп, туочука кэннэ ханник букубаттан суруйабытый? (улахан)

Букубаар: Оболор олус үчүгэйдик эппиэттээтигит дии, наһаа үөрдүм. Маладыастар! Олус өйдөөх оболор эбиккит ди.

Учуутал: Оболоор, ким «5» сыанаба үөрэниэн бабарарый? Онтон ким «2»-гэ?

-Куруук «5», «4» сыаналарга үөрэнээрин. Бу «2» сыананы аргыс оностумаарын? Хайа, кимиэхэ сыстабын?

«2» сыана: Суох-суох, бары олус үөрэниэн бабалаах оболор эбиттэр. Кимиэхэ да сыстыбат эбиппин. Чэ, покарарын.

Учуутал: аны биһиэхэ кэлимэ.

- Билигин биһиги «Букубаар» аптаах суолунан айанныахпыт.

«Үөрэх»

Учуутал: Оболоор, эһиги оскуолаба тугу ильдэ кэлэргитин теһе билэргитин билигин билиэхпит.

- Уруучуканан суруйарга бэлэмниибит биһиги... (тэтэрээт)
- Ким эһиги альбомнутун кырааскалыай араас өнүнэн... (харандаас)
- Уруучука, харандаас угарбар, куруук ильдэ сылдыбын... (пенал)
- Көнө-токур көнөнү, сөпкө-көнө тардарга, көмөлөһөр биһиэхэ... (линейка)
- Сорудабы суруйан, төрөппүттэргэ тириэрдэр, халын хахтаах... (дневник)

Учуутал: Маладыастар, саамай сөп.

«Таабырын»

Учуутал: мин билигин эһиэхэ таабырын таайтарыабым, ол таайбыт тылларгыт бастакы буукубаларын суруйан иһээрин эрэ, туох диэн тыл тахсан кэлэрин билиэхпит.

Б - отой тыла суох окур-бокур оболор кэккэлэһэ эрэ турдуллар, кэпсээбитинэн бараллар үһү (Буукубалар)

У – быс да быс быстыбат баар үһү (уу)

К – илиитэ, атаба да суох буоллар, барыга үөрэтэр баар үһү (кинигэ)

Икки төбөлөөх, икки төгүрүктээх, ортотугар кииннээх баар үһү (кыптыый)

У – ханыл тойон уола хараба хааннаах (улар)

Б – кынаттаах да көппөт, атаба суох да ситтэрбэт баар үһү (балык)

А – сырсаллар – сырсаллар хайалара да ситтэрбэт баар үһү (атах)

А – иннинэн – кэннинэн тэбиэлэнэр эмньик кулун баар үһү (аан)

Р - түргэнтэн түргэн, күүстээхтэн күүстээх, умайар уот тыыннаах улуу бухатыыр сири сэтгэтэ эргийбит үһү (ракета)

«Аабыы»

Учуутал: оҕолор, бу тугуй?

-Бу күн. Күн сарданаларынан сири сырдатар, сылааһы биэрэр. Билигин хас биирдигитигэр күн сарданатын бэрсиебэ. Сарданаларга этиилэр бааллар ону ааҕан иһитиннэриэбин.

1. Ол бэс мас турар. Элбэх хойуу лабаалаах. Бэскэ икки тиин олорор.
2. Түүн буолар. Тыал мөлтүүр. Сур бөрө уөмэр. Үөр таба үргэр.
3. Күн көрөр. Хаар уулар. Халлаан сылыйар. Хаастар хоту ааһаллар.
4. Тима мас таста. Нина уу баста. Маамам ас астыыр.
5. Бу хаххан. Кини токур тумустаах. Улахан харахтаах.
6. Ити алаас ыала. Ол буруо көстөр. Бу алаас ыалын суола.
7. Мэхээс күөс күөстүүр. Собо сиир. Онтон эмиэ оттуу барар.
8. Түүн буолбут. Ый тахсыбыт. Туох барыта утуйбут.
9. Биир кыра кыыс эриэппэ ыспыт. Күн аайы уу куппут. Эриэппэ улааппыт.
10. Оҕус уулуу турбут. Ону баҕа көрбут. Баҕа оҕус саҕа буолуон баҕарбыт.

- Маладьыастар! Салҕы айанныбыт.

«Сүһүөх»

Учуутал: Карточкаҕа баар тыллары сүһүөххэ араарыаҕын.

1. Доҕор, иис, ыңырыа, халлаан.
2. Икки, суу, норуокка, таммах.
3. Алаас, тыы, балаҕан, оттоох.
4. Саас, сибэкки, дорҕоон, атах.

«Грамотная»

Учуутал: Билбэтчэй саас кэлбитигэр олус үөрбүт уонна бу курдук өйүттэн суруйбут. Алҕас бөҕөнү онорбут. Киниэхэ көмөлөһүөбүн эрэ сыһатын буларга.

Саас кэлэ. Күмүт чабылыа тыкта. Элбэ оҕо үөрдэ. Саас өрүс мустара усталар. Саас кэлбитэр дьонор бары үөрдүлэр

Учуутал: маладьыастар!

Букубаар: Олус үчүгэйдик үлэлээтигит!

Учуутал: Аны билигин оџолорбут махталларын истиэхпит

Ааџарга, суруйарга үөрэппит

Букубаарбыт барахсаннын

Быраһаайдаһар буоллубут

Онон туохха үөрэммишпитин

Бары санаан ылыабын.

Буукубалар оџолор

Оонньууларын таптыыллар

Хам бааччы олорботтор

Көрүлүүлэр, ыллыыллар.

(оџолор хоһоон ааџаллар)

- Оџолоор, биһиги төрөппүттэрбит бастакы кинигэлэрэ ханнык буолуой?

- биһиги төрөппүттэрбит букубаарга махтанан хоһооннорун этиэхтэрэ.

(төрөппүттэр хоһоон ааџаллар)

Букубаар: оџолоор, төрөппүттэр махталгыт иһин баһыыбаларын! Аны эһиги мин бырааттарбын ааџааххыт. Билигин мин кинилэри киллэртиэм.

Саха тыла уонна литература ааџыыта: Дорооболорун, оџолоор!

Учуутал: Бу кимнээх эбиттэрий, ааџын эрэ. (саха тыла, литература ааџыыта)

Саха тыла: Мин саха тыла диэммин. Таба суруйарга үөрэтиэм, ылбыт билиигитин чингэтиэм, быраабылалары биллэриэм.

Литература ааџыыта: мин литература ааџыыта диэммин. Мин страницаларбар элбэх кэпсээни ааџан билсиэххит, элбэх сонуну, кэрэни билиэххит, таабырын да таайсыахпыт. Онуоха бары иннигэһэ суох ааџаргыт наада. Эһиги биһигини харыстаан, алдьатыман, киртитимэн.

Учуутал: чэ эрэ, оџолоор, Букубаарбытыгар махтанаммыт аны ылыабын.

(оџолор ыллыыллар “Ааџар буолан үөрэбин”)

- Эбии элбэҕи билэн иһээрин диэн эбүрдэ тылын тиэрдэр оскуола администрациятыттан директоры үөрэх чааһыгар солбуйааччыга.

- Эбүрдэ тылы төрөппүттэргэ биэрэбин.

-Манан биүиги бырааһынныкпыт түмүктэнэр. Баџарабыт барыгытыгар доруобуйаны, ситиһиилэри уонна дьоллоох олобу.